

โรคไข้หวัดนกเป็นโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ ที่มีโอกาสกลับมาระบาดซ้ำ การเฝ้าระวังโดยอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรคไข้หวัดนกอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญ การวิจัยเชิงพรรณนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ การปฏิบัติ และอุปสรรคของการเฝ้าระวังการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 392 ราย รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน กันยายน ถึง ตุลาคม 2551 เครื่องมือรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัดความรู้ แบบสอบถามการปฏิบัติ และแบบสัมภาษณ์อุปสรรคการเฝ้าระวัง การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไข้หวัดนก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือแต่ละรายการเท่ากับ 0.98 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้โดยการวิเคราะห์แบบคูเดอร์-ริชาร์ดสันเท่ากับ 0.93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการปฏิบัติโดยการวัดซ้ำเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุดได้แก่ ระบาดวิทยาของโรคไข้หวัดนก รองลงมาได้แก่ การให้คำแนะนำแก่ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและผู้ปกครอง และพื้นที่ในการทำลายสัตว์ปีกโดยมีผู้ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 81.2 65.4 และ 60.3 ตามลำดับ ส่วนความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยที่สุดคือ การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางฝอยละออง และการจัดการขยะติดเชื้อที่สงสัยว่ามีเชื้อโรคไข้หวัดนก โดยมีผู้ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 50.9 52.0 และ 52.8 ตามลำดับ

ด้านการปฏิบัติพบว่า การปฏิบัติที่มีผู้ปฏิบัติมากที่สุดได้แก่ การจัดการซากสัตว์ปีกที่ป่วยตายที่ถูกนำมาทิ้งไว้ การสำรวจและเฝ้าระวังผู้ที่สงสัยว่าป่วยเป็นโรคไข้หวัดนก และการร่วมจัดประชุมเรื่องโรคไข้หวัดนกในชุมชน โดยมีผู้ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 71.8 71.3 และ 69.4 ตามลำดับ ส่วนเรื่องที่มีผู้ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การทำความสะอาดร่างกายหลังการทำลายซากสัตว์ การเข้ารับการอบรมที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดและการบันทึกแบบเฝ้าระวังผู้ป่วย โดยมีผู้ปฏิบัติเพียงร้อยละ 41.3 44.2 และ 53.1 ตามลำดับ

ส่วนอุปสรรคของการดำเนินงานพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.5 ของกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และร้อยละ 94.1 ของกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะด้านวัสดุอุปกรณ์ควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอย่างเพียงพอเพื่อการป้องกันและควบคุมการติดเชื้ออย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ควรมีการจัดอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีความรู้เพิ่มขึ้นในด้านการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก การปฏิบัติป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางฝอยละออง และการจัดการขยะติดเชื้อ สำหรับการปฏิบัติ ควรมีการพัฒนาทักษะการบันทึกแบบเฝ้าระวังผู้ป่วย และการทำความสะอาดร่างกายอย่างเหมาะสมภายหลังการทำลายซากสัตว์ และมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์อย่างพอเพียงเพื่อการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไข้หวัดนกอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

Avian Influenza (AI) is an emerging disease and there is a possibility of an outbreak in the future. The practices of surveillance by health volunteers for the prevention and control of AI effectively are crucial. The purpose of this descriptive study was to examine knowledge, practices and barriers of surveillance, prevention and control of AI. Subjects were 392 health volunteers working in Uthai Thani Province. Data were collected between August and October 2008. The instruments for data collection included the knowledge test form, practice questionnaire, and barriers interview form which were developed by the researcher, and the content validity was tested by 5 experts. The content validity index of each instrument was 0.98. The Kuder-Richardson reliability of the knowledge test form was 0.93 and the test-retest reliability of the practice questionnaire was 0.93. Data were analyzed by using descriptive statistics and data categorization.

Results revealed that the knowledge topic that was correctly answered by most of the subjects was epidemiology of AI, followed by knowledge of instruction for people in community especially children and their parent, and poultry destroy area. The percentage of subjects who correctly answered those knowledge were 81.2%, 65.4%, and 60.3%, respectively. The knowledge topic that were answered correctly by the least percentages of the subjects were AI surveillance practices, droplet precautions practices and management of infectious waste with the percentage of 50.9%, 52.0%, and 52.8%, respectively.

Regarding the practices, the results practices on the management of dead bodies of poultry carriers, the survey and surveillance of suspected AI case, and participate in organizing AI meetings in a community were performed by most of subjects with the percentage of 71.8%, 71.3%, 69.4%, respectively. Practices on cleaning of the body after poultry dead bodies destroy, attending in the training organized by public health personnel and recording the surveillance form were less performed with the percentages of performed of 53.1%, 44.2%, 41.3%, respectively.

As for the barriers for the practices, results revealed that 89.5% of the subjects had insufficient materials for AI prevention and 94.1% of the subjects suggested that adequate materials should be supported for effective prevention and control of AI.

Based on the results, the training to improve knowledge among health volunteers about the AI surveillance, practices of droplet precautions, and management of infectious wastes were suggested. For the practice, the skill training to improve the practice of recording the surveillance form and cleaning of the body after poultry dead bodies destroy are suggested. In addition, materials should be supplied sufficiently for effective prevention and control of AI.